

Jordbruksutskottets betänkande

1981/82: 41

om reglering av priserna på fisk, m. m. (prop. 1981/82: 205)

Propositionen

I proposition 1981/82: 205 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. medge att för tiden den 1 juli 1982—den 30 juni 1983 reglering av priserna på fisk m. m. jämte vad därmed hänger samman samt användningen av medel får ske enligt de grunder som förordats i propositionen,

2. bemyndiga regeringen att under budgetåret 1981/82 fatta beslut om bidrag till utbyggnad och förbättring av Simrishamns fiskehamn med högst 10 500 000 kr. att utgå under budgetåren 1982/83—1985/86,

3. till Prisreglerande åtgärder på fiskets område för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

I propositionen läggs fram förslag om reglering av priserna på fisk under budgetåret 1982/83.

Dessutom föreslås bidrag till förbättring och utbyggnad av fiskehamnen i Simrishamns kommun.

Motioner

Motion med anledning av propositionen

I motion 1981/82: 2538 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en plan för en stegvis höjning av livsmedels-subventionerna och dessa subventioners differentiering efter livsmedlens näringsmässiga nytta, varvid fisk och fiskprodukter skall omfattas av subventionerna i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motioner från allmänna motionstiden 1982

I motion 1981/82: 1135 (yrkande 5) av Eric Holmqvist m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om åtgärder för att stärka sydkustfisket och fiskberedningsindustrin.

I motion 1981/82: 1435 av Erik Johansson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till fiskerinäringen i Kristianstads län.

I motion 1981/82: 1445 av Ralf Lindström m. fl. (s) yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen inför s. k. prisregleringsavgift på ål och laxfiskar.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1981/82: 205 som dels innehåller förslag om fiskprisregleringen under nästa budgetår, dels behandlar frågan om bidrag till förbättring och utbyggnad av fiskehamnen i Simrishamn. Med anledning av propositionen har väckts en motion. I anslutning till behandlingen tar utskottet även upp några i januari 1982 väckta motioner.

Reglering av priserna på fisk m. m.

Riksdagen beslöt år 1978 om allmänna riktlinjer för fiskeripolitiken och om nya riktlinjer för prisregleringen på fisk (prop. 1977/78: 112, JoU 1977/78: 23, rskr 1977/78: 272). Som mål för fiskeripolitiken och för prisregleringen på fisk angavs därvid bl. a. att de som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske kan uppnå en med jämförbara grupper likvärdig ekonomisk och social standard liksom trygghet i arbetet samtidigt som konsumenterna erbjuds fisk av god kvalitet till rimliga priser. De allmänna riktlinjerna omfattar även ett produktionsmål, ett effektivitetskrav och ett regionalpolitiskt mål.

Mot bakgrund av 1978 års beslut tillämpas ett nytt prisregleringssystem, normprissystemet, fr. o. m. innevarande budgetår (prop. 1980/81: 198, JoU 1980/81: 37, rskr 1980/81: 423). Formerna för det nya prisregleringssystemet innebär i huvudsak att normpriser och normkvantiteter för olika fiskslag fastställs av statsmakterna efter förslag av jordbruksnämnden. Regleringen sker bl. a. genom utbetalande av pristillägg och överskottspriser. Nämndens förslag föregås av överläggningar mellan jordbruksnämnden, konsumentdelegationen och fiskets förhandlingsdelegation. Nivån på normpriserna avvägs så att den i princip ger fisket kompensation för ökade kostnader och fiskarna en rimlig ersättning för sitt arbete. Normkvantiteterna anger för vilka kvantiteter pristillägg utgår och fastställs i syfte att hindra att prisstödet leder till icke önskvärda överskott av konsumtionsfisk.

Prisregleringen finansieras i första hand med medel ur prisregleringskassan för fisk. Till prisregleringskassan förs prisregleringsavgifter samt införsel- och utförselavgifter på fisk m. m. Prisregleringsavgift tas ut på svenskfångad saltvattensfisk och på importfisk av motsvarande slag med stöd av lagen (1974: 226) om prisreglering på fiskets område. Avgiften är i regel 6 % av inköpspriset resp. av importvärdet.

Prisregleringen sker i avräkningsprisleddet, dvs. det led där fiskarens egen försäljning sker. Pristilläggets storlek beslutas av jordbruksnämnden för regleringsperioder om fyra till fem veckor.

Regeringen uppdrog den 26 november 1981 åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation avge förslag beträffande prisregleringen på fisk un-

der budgetåret 1982/83. Jordbruksnämnden har i skrivelse den 8 mars 1982 inkommit med sina förslag med anledning av uppdraget. Förslaget har biträttats av de båda delegationerna.

I nämndens skrivelse redovisas en prognos om en ökning av torskfisket från 43 000 ton år 1981 till 60 000 ton år 1982. För sill och strömming väntas fångstutrymmet för år 1982 uppgå till ca 132 000 ton vilket motsvarar 1981 års nivå.

Nämndens förslag går i korthet ut på en normprishöjning med 8% vilken bör fördelas så att priset för stor sill räknas upp med knappt 4% och priset på övriga i systemet ingående fiskslag med knappt 10%. Normkvantiteten för sill sänks något, från 88 000 ton till 86 000 ton. För andra fiskslag fastläggs ingen normkvantitet.

I skrivelsen framläggs också förslag om olika pristillägg, låginkomst-satsning m. m. Vidare föreslår jordbruksnämnden att 3 milj. kr. skall utgå från prisregleringskassan för att täcka kostnaderna för utsättning av laxfisk och ål under budgetåret 1982/83.

De sammanlagda kostnaderna för regleringen under budgetåret 1982/83 inkl. administrations- och uppbörds-kostnader samt medel till utsättning av ål och lax beräknas av jordbruksnämnden komma att uppgå till ca 98 milj. kr. Jordbruksnämnden föreslår att dessa kostnader finansieras så att regleringsföreningen Svensk fisk tillförs medel ur prisregleringskassan för fisk och ur Svensk fiskes konjunkturutmättningsfond. De sammanlagda tillgångarna under budgetåret 1982/83 beräknas till ca 105 milj. kr.

Jordbruksministern anför i propositionen att han kan biträda de förslag i fråga om prisregleringen på fisk under budgetåret 1982/83 som jordbruksnämnden lagt fram efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag i detta avsnitt. Det innebär bl. a. att prisregleringen för fisk under budgetåret 1982/83 utformas så som nämnden har föreslagit, att föreslagna normpriser och föreslagen normkvantitet fastställs samt att medel för finansieringen får användas enligt de grunder som förordas i propositionen.

Jordbruksnämnden framhåller att förslaget till finansiering av prisregleringen för det kommande verksamhetsåret innebär att tillgångarna i konjunkturutmättningsfonden kommer att tömmas så gott som helt.

Som ovan anförts täcks bl. a. kostnaderna för utsättning av ål och laxfisk med medel ur prisregleringskassan. Någon prisregleringsavgift tas inte ut för dessa fiskslag. Jordbruksnämnden har heller inte bedömt möjligt att införa en sådan avgift under nästkommande regleringsår. I första hand för att finansiera utsättningskostnaderna samt kostnaderna för pristilläggen för sötvattensfisk föreslår därför nämnden i samförstånd med de båda delegationerna en höjning av den nuvarande prisregleringsavgiften från 6% till 7% från den 1 juli 1982. I skrivelsen anförts att nämnden är medveten om de handelspolitiska synpunkter som torde läggas på en

ytterligare höjning av prisregleringsavgiften. Nämnden har emellertid gjort den bedömningen att i rådande statsfinansiella läge en sådan höjning är den enda finansieringsform som står till buds om regleringen under 1982/83 skall kunna finansieras utan lån. Om regeringen finner det lämpligt att tillämpa annan finansieringsform, t. ex. över statsbudgeten, har nämnden, enligt skrivelsen, inget att erinra häremot.

Jordbruksministern kan icke biträda förslaget om en höjning av prisregleringsavgiften. Han bedömer att jordbruksnämndens förslag om prisregleringen på fisk under budgetåret 1982/83 ändå kan genomföras. Frågan om vilka åtgärder som kan behöva vidtas om det visar sig att nuvarande system för finansiering av normprissystemet och andra åtgärder inom fiskprisregleringen inte är tillräckliga får tas upp när den kan bli aktuell. Det ankommer på jordbruksnämnden att bevaka frågan och ta erforderliga initiativ.

Utskottet får för sin del erinra om att det mål för fiskeripolitiken som lades fast av riksdagen år 1978 bl. a. innebär att förutsättningar bör skapas för att yrkesfiskarna kan få en standard som är likvärdig med den som erbjuds jämförbara grupper samtidigt som konsumenterna skall erbjudas fisk av god kvalitet till rimliga priser. Som jordbruksnämnden framhåller är prisbildningen på sillmarknaden instabil. Osäkerheten har ökat sedan EG återinfört silltullarna vilket kan få konsekvenser för den svenska exporten, åtminstone på sikt. Risk föreligger således enligt utskottets bedömning för att påfrestningarna på regleringssystemet kan bli minst av den storleksordning som förutses av jordbruksnämnden. Å andra sidan bedöms priserna på torsk komma att ligga kvar på en relativt hög nivå under det närmaste året. Som jordbruksministern anför bör marknadsläget kunna utvecklas något gynnsammare än som förutsatts varigenom behovet av medel skulle bli mindre än beräknat. Utskottet vill gärna instämma i jordbruksministerns bedömning. Med hänsyn till att bortemot två tredjedelar av den sammanlagda svenska fångsten av sill och strömming exporteras till EG får utskottet i detta sammanhang betona vikten av att Sverige förhandlingsvägen når en uppgörelse med EG om en tillfredsställande lösning på sillexportproblemen.

Enligt utskottets mening kan man emellertid icke utesluta att det redan under kommande regleringsperiod kan uppstå brist i regleringssystemet. Som jordbruksministern framhåller är det i vart fall uppenbart att prisregleringskassan och konjunkturutjämningsfonden kommer att vara i stort sett tömda vid ingången av regleringsåret 1983/84.

Det finns således anledning att både på kortare och längre sikt överväga frågan hur finansieringen av prisregleringen skall ske därest nu gällande prisregleringsavgifter icke förslår att fullt ut täcka regleringssystemets utgifter. Enligt 1978 års fiskeripolitiska beslut bör regleringen i första hand bekostas inom ramen för regleringsekonomin. En höjning av prisregleringsavgiften samt införande av prisregleringsavgift för ål och laxfisk ter

sig mot den bakgrunden tänkbara. Utskottet utgår från att man från såväl regeringens som jordbruksnämndens sida uppmärksamt följer utvecklingen och i god tid förbereder ställningstagande beträffande ytterligare finansieringsbehov därest sådant uppstår. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att Sverige – till skillnad från EG och till skillnad från vad som gäller beträffande jordbrukets produkter – f. n. icke tillämpar gränsskydd för fisk.

Propositionen föranleder i övrigt inget uttalande från utskottet i denna del. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr. till Prisreglerande åtgärder på fiskets område för nästa budgetår.

Enligt motion 1445 bör riksdagen begära att prisregleringsavgift införs på ål och laxfisk. Som skäl härför anförs att många svenska fiskodlingsanläggningar fått stora bekymmer. Motionärerna förutsätter att de medel avgiften ger huvudsakligen används för reproduktion. Förslaget får ses mot bakgrund av vad som ovan anförts om finansieringen av prisregleringssystemet. Det kan i och för sig med fog anföras att laxodlingen, som utgör en förutsättning för det lönsamma laxfisket, bör finansieras genom en avgift i konsumentledet. Ett motsvarande resonemang kan föras beträffande utsättning av ål. Någon prisregleringsavgift för ål och laxfisk utgår icke f. n. Jordbruksnämnden har som tidigare famhållits heller inte bedömt det möjligt att införa sådan avgift under nästkommande regleringsår. Utskottet utgår ifrån att frågan om finansieringen av utsättningen av lax och ål behandlas i samband med de överväganden som enligt ovan får förutsättas ske beträffande fiskprisregleringens fortsatta finansiering. Någon ytterligare åtgärd med anledning av motionen synes därför icke påkallad.

Enligt motion 2538 bör riksdagen hos regeringen hemställa om en plan för en stegvis höjning av livsmedelssubventionerna och dessa subventioners differentiering efter livsmedlens näringsmässiga nytta. Vid den föreslagna utvidgningen av subventionerna bör även fisk ingå. Fisk skall därvid ges en förhållandevis hög subvention, anför motionärerna. Riksdagen har vid flera tidigare tillfällen haft att ta ställning till liknande yrkanden utan att dessa dock föranlett någon åtgärd från riksdagens sida. I samband med behandlingen av fiskprisregleringen år 1980 framhöll utskottet att såväl prisregleringssystemet som bestämmelserna rörande statligt stöd till fiskets rationalisering i sig innebar en inte obetydlig statlig subventionering på förevarande område (JoU 1979/80: 46). Vid behandlingen av motsvarande ärende vid förra riksmötet instämde utskottet såtillvida med motionärerna som att det enligt utskottets mening torde råda allmän enighet om att konsumtionen av fisk i landet bör uppmuntras. Dock var utskottet icke berett förorda att subventionerna utsträcks att omfatta nya varuslag i ett läge då riksdagen av finansiella skäl beslutat minska utgående livsmedelssubventioner (JoU 1980/81: 37). Vad utskottet sålunda anfört äger enligt utskottets uppfattning giltighet även i dagens situation. Motionen avstyrks således.

Statligt stöd till utbyggnad och förbättring av Simrishamns fiskehamn m. m.

Enligt kungörelsen (1971: 384, ändrad 1980: 366) om statsbidrag till fiskehamnar utgår bidrag till anläggning eller förbättring av hamn som behövs för yrkesfisket. Bidrag lämnas med ett belopp som motsvarar högst 50%, eller om särskilda skäl föreligger, högst 90% av anläggnings- eller förbättringskostnaden. Bidrag utgår från anslaget Bidrag till fiskehamnar m. m. under tionde huvudtiteln. För innevarande budgetår har 5 267 000 kr. anvisats för ändamålet. Ett lika stort belopp har anvisats för nästa budgetår (prop. 1981/82: 100 bil. 13 s. 63, JoU 1981/82: 21 p. 27, rskr 1981/82: 195).

I propositionen anmäls att Simrishamns kommun ansökt om högsta möjliga statsbidrag till utbyggnads- och förbättringsarbeten i hamnen som omfattar såväl fritidsbåts- som fiskehamn. Kostnaden har preliminärt beräknats till 40 milj. kr. varav 28,9 milj. kr. skulle belöpa sig på fiskehamnsdelen. Fiskeristyrelsen har tillstyrkt att statsbidrag utgår med ca 10,5 milj. kr. fr. o. m. budgetåret 1983/84.

Jordbruksministern anför att statligt stöd till en utbyggnad och förbättring av Simrishamns fiskehamn är motiverat. Förutsättningarna för fiske i Östersjön med Simrishamn som landningsplats är goda. Simrishamns hamn är väl belägen i förhållande till fångstplatserna. Från energihushållningssynpunkt fäster jordbruksministern stor vikt vid detta. Staten har under senare år i betydande utsträckning lämnat stöd till utvecklingen av fisket och fiskberedningsindustrin i området. Dessa insatser bör följas upp med iordningställande av en väl dimensionerad och ändamålsenlig fiskehamn. Även regionalpolitiska skäl talar för en utbyggnad av fiskehamnen. För att inte hindra en lämplig takt i utbyggnaden av landets fiskehamnar i övrigt bör bidraget till Simrishamns fiskehamn fördelas på en fyraårsperiod med början redan budgetåret 1982/83. Regeringen begär därför riksdagens bemyndigande att under innevarande budgetår få fatta beslut om statligt stöd till utbyggnad och förbättring av Simrishamns fiskehamn som innebär åtaganden om sammanlagt högst 10,5 milj. kr. under budgetåren 1982/83–1985/86. Lämnas sådant bemyndigande ankommer det på regeringen att meddela de närmare föreskrifter som behövs.

Utskottet ansluter sig till jordbruksministerns bedömning att ett statligt stöd till utbyggnad och förbättring av Simrishamns fiskehamn är motiverat. Utskottet tillstyrker således att regeringen bemyndigas att besluta om ett sådant stöd i enlighet med regeringens förslag.

I motionerna 1135 och 1435 yrkas på stöd åt fisket i Skåne resp. Kristianstads län. Enligt motionerna är det angeläget att staten engagerar sig i Östersjöfiskets problem för bl. a. utbyggnad av fiskehamnarna och beredningsindustrin. Exporten av beredd fisk till EG-länderna bör underlättas. Vidare bör ett tillämpningsinriktat forskningsinstitut förläggas till Simrishamn.

Motionernas krav på stöd åt hamnutbyggnad får anses tillgodosett ge-

nom regeringens förslag om stöd till utbyggnad och förbättring av hamnen i Simrishamn som utskottet nyss tillstyrkt. Beträffande förslaget om lån till investering i fiskberedningsindustrin får utskottet hänvisa till vad som anfördes vid behandlingen av ett likartat motionsyrkande vid fjolårets riksmöte. Utskottet framhöll då bl. a. att dåvarande resurser för beviljande av lån och lånegarantier till fiskberedningsindustrin enligt fiskeristyrelsens bedömning dittills hade varit i stort sett tillräckliga för att finansiera de investeringar som av styrelsen bedömts som bärkraftiga. I väsentlig utsträckning hade det varit producentkooperativa företag som sökt och erhållit stöd för sina investeringar i beredningsindustrin (JoU 1980/81: 37). Under det innevarande budgetåret har en betydande ytterligare upprustning av beredningsindustrin ägt rum. När det gäller exportproblemen får utskottet hänvisa till vad som anförts i det föregående om vikten att uppgörelse nås med EG om en lösning av de problem som kan uppstå genom att EG återinfört silltullarna.

I motionerna föreslås även att ett tillämpningsinriktat forskningsinstitut inrättas. Enligt utskottets mening kan det finnas skäl att överväga en förstärkning av fiskeriforskningen genom att ytterligare kompetens tillförs beträffande tillämpad forskning, bl. a. när det gäller fångstmetoder, redskap och beredningsmetoder. Regeringen har nyligen uppdragit åt skogs- och jordbrukets forskningsråd att efter samråd med fiskeristyrelsen och andra berörda organ före den 1 oktober 1982 utreda behovet av fiskeriforskning m. m. Utskottet utgår från att frågan om den tillämpningsinriktade fiskeriforskningen kommer att beaktas i detta sammanhang.

Som framgår av den lämnade redovisningen kan motionernas syfte i stort sett anses tillgodosett genom åtgärder och utredningar som redan vidtagits eller beslutats. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionerna 1135 i nu berört hänseende och 1435 erfordras enligt utskottets uppfattning icke.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *reglering av priserna på fisk under tiden den 1 juli 1982 – den 30 juni 1983*
att riksdagen godkänner regeringens förslag enligt de grunder som förordats i propositionen.
2. att riksdagen till *Prisreglerande åtgärder på fiskets område* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. beträffande *prisregleringsavgift på ål och laxfisk*
att riksdagen lämnar motion 1981/82: 1445 utan ytterligare åtgärd,
4. beträffande *plan för höjning av livsmedelssubventionerna*
att riksdagen avslår motion 1981/82: 2358,

5. beträffande *utbyggnad och förbättring av Simrishamns fiskerhamn*
att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 1981/82 fatta beslut om bidrag med högst 10 500 000 kr. att utgå under budgetåren 1982/83–1985/86.
6. beträffande *stöd åt fisket i Skåne*
att riksdagen lämnar motionerna 1981/82: 1135 yrkande 5 och 1981/82: 1435 utan ytterligare åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1982

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Börje Stensson (fp), Grethe Lundblad (s),* Hans Wachtmeister (m), Åke Wictorsson (s), Gunnar Olsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Håkan Strömberg (s), Märta Fredrikson (c), Martin Segerstedt (s), Esse Petersson (fp), Lennart Brunander (c), Jan Fransson (s),* Ingvar Eriksson (m)* och Margareta Winberg (s).*

* Ej närvarande vid betänkandets justering.